

Samarbeid mellom elever

Av Hanne Jahnsen, Lillegården kompetansesenter 2007

Læringsarenaen som ligger mellom elever er lite utnyttet i skolen til tross for at vi vet at den **sosiale arenaen** på skolen vurderes som mer betydningsfull av elevene enn den **undervisningen** som foregår i grupper og klasser (Nordahl 2000b). Med økende alder vil påvirkningen fra venner og andre voksne få større betydning. I skolen møter elevene jevnaldrende som stiller krav og forventninger til sosialt kompetent atferd. Barn som tidlig avvises av jevnaldrende kommer dårligere ut med hensyn til sosial kompetanse enn andre barn og unge.

Læringsarenaen mellom elever har også sine begrensinger. Medelever perspektivet har vært lite fokusert i forskning om sosial kompetanse i skolen. Elever som viser problematferd i skolen klarer sjelden å endre sin status eller image dersom kommunikasjons- og atferdsmønstrene har etablert seg i klassen. Dette kan medføre at medelevene hemmer effekten av den sosiale læringen (Ertesvåg 2003). Å bli avvist av jevnaldrene påvirker samhandling med medelever og lærere i negativ retning (Hay, Payne & Chadwick 2004). Medelever viser mer negativ atferd mot elever som har lav aksept enn mot elever som er attraktive i jevnaldergruppe selv om disse elevene også viser kompetent atferd i bestemte situasjoner (Hepler 1994, Hay et al. 2004).

Sosiokulturell læringsteori understreker betydningen av samvær og læring sammen med en mer kompetent andre. Barn og unge lærer av hverandre gjennom blant annet turtaking og modellering allerede fra tidlig småbarnsalderen. Dette er et potensial som i større grad må utnyttes i skolen blant annet gjennom kontrollerte samarbeidsaktiviteter mellom elevene. Sosialt samspill mellom jevnaldrende består av en rekke uttrykk som handler om å få venner, holde på venner og å forsterke eller å opprettholde status og posisjoner i venneflokket. Sørli og Nordahl (1998) understreker at barn og unge ofte velger å vise sosialt kompetent atferd overfor jevnaldrende heller enn overfor læreren i gitte situasjoner. Barn og unge verdsetter empati mellom venner, mens lærere er opptatt av konformitet overfor skolens regler og rutiner (Nordahl 2002).

Samarbeid mellom elever gir elevene muligheter for å oppleve tilhørighet, akseptering og støtte og omsorg. Man kan imidlertid tenke seg at det motsatte skjer. Samarbeid som metode sikrer ikke automatisk gode sosiale relasjoner og positiv sosial utvikling. Det er derfor viktig at samarbeid mellom elever planlegges nøye slik at alle medlemmene i en gruppe får anledning til å bidra på en positiv måte og at ingen gruppe-medlemmer blir opplevd som en byrde for gruppen.

I skolen har det vært lite fokusert hvilke roller ulike elever skal ha i den sosiale treningen. Det er tidligere påpekt at sosial kompetanse mellom jevnaldrende blant annet handler om status og i hvilken grad elevene oppleves attraktive å være sammen med. Skolen verdsetter faglige kunnskaper og engasjement høyt og det er rimelig å anta at status også knytter seg til det skolefaglige. Elever som viser lave skolefaglige ferdigheter er lite ettertraktede samarbeidspartnere i et gruppearbeid der læringsaktivitetene er lite knyttet til elevenes forutsetninger og faglige behov (Skaalvik & Skaalvik 2005). Dette kan blant annet ramme minoritetsspråklige elever med kort skoletid i Norge og elever som av andre årsaker har lave skolefaglige ferdigheter.

Skolens sosial læreplan må ta inn i seg elevenes medvirkning og det må gis klare anvisninger om på hvilken måte overføring av positiv læring mellom elever, skal utnyttes og anvendes i praksis på alle nivå i skolen. Det må knyttes til ulike aktiviteter i skolefag og i prosjektarbeid.